

Derde kwartaal 2012

Conjunctuurenquête Nederland

Provincie Gelderland

COEN | Conjunctuurenquête Nederland

een samenwerking tussen CBS, de Kamer van Koophandel, EIB, MKB-Nederland en VNO-NCW

Inhoud rapport

COEN in het kort
Economisch klimaat
Omzet
Export
Personeelssterkte
Investeringsbereidheid
Winstgevendheid

Toelichting

De Conjunctuurenquête Nederland (COEN) ondervraagt elk kwartaal ondernemers over onderwerpen die hen aangaan. Hierbij wordt gevraagd naar ervaringen van het afgelopen kwartaal en verwachtingen voor het lopende kwartaal. Deze rapportage werkt met saldo's. Een saldo ontstaat door het percentage ondernemers dat hun ervaring of verwachting als negatief ziet, af te trekken van het percentage dat zijn ervaring of verwachting als positief ziet. Als bijvoorbeeld 10% van de ondernemers een dalende omzet had, en 20% een stijgende omzet, ontstaat een saldo van +10%. Het saldo geeft in één oogopslag weer of de stemming onder ondernemers positief of negatief is en in welke mate.

COEN in het kort

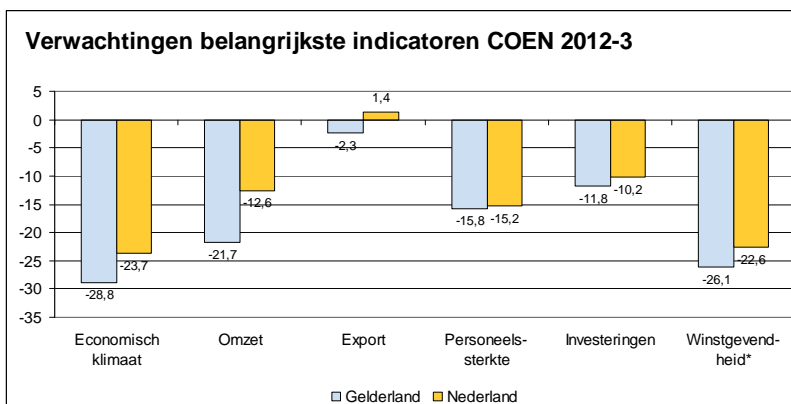
Nog geen sprake van herstel

Het Gelderse bedrijfsleven heeft nog altijd last van de forse economische tegenwind. Dit komt tot uiting in de COEN-resultaten over het tweede kwartaal van 2012. De omzet daalt licht, de winstgevendheid is verder verslechterd en de investeringsbereidheid is laag. Het bedrijfsleven is somber over het huidige economische klimaat. Dit alles heeft een negatieve invloed op de werkgelegenheid. Lichtpuntje is de positieve exportontwikkeling.

Voor het derde kwartaal van 2012 verwacht het bedrijfsleven nog geen economisch herstel. De ondernemers houden dan ook rekening met een verslechtering van hun bedrijfsresultaten. Alle indicatoren staan op rood. Het bedrijfsleven gaat ervan uit dat het economisch klimaat verder zal verslechteren. De omzet zal naar verwachting dalen. De exporteurs houden rekening met een afname van de export. Landelijk wordt rekening gehouden met een stijging. Om kosten te besparen zullen bedrijven verder gaan snijden in hun personeelsbestand. De werkloosheid zal naar verwachting dan ook verder toenemen. De investeringsbereidheid is nog altijd historische laag. Dit wordt nog eens versterkt door de strenge financieringseisen van banken. Gelet op het bovenstaande is het geen verrassing dat de winstgevendheid verder zal verslechteren.

Kijkend naar de verschillende sectoren dan is de bouwnijverheid het negatiefst gestemd. Vooral ten aanzien van de omzetontwikkeling en winstgevendheid is deze sector pessimistisch.

Samenvatting**

* Wat betreft winstgevendheid worden hier de ervaringen van het tweede kwartaal van 2012 getoond, er wordt bij deze indicator namelijk niet naar de verwachtingen gevraagd.

** Door een klein aantal respondenten in sommige sectoren, kan niet iedere sector worden weergegeven in de rapportage.

Indicatoren: **Economisch klimaat** | Omzet | Export | Personeelssterkte | Investeringen | Winstgevendheid

Beoordeling Economisch klimaat

Derde kwartaal 2010

Derde kwartaal 2011

Derde kwartaal 2012 (verwachting)

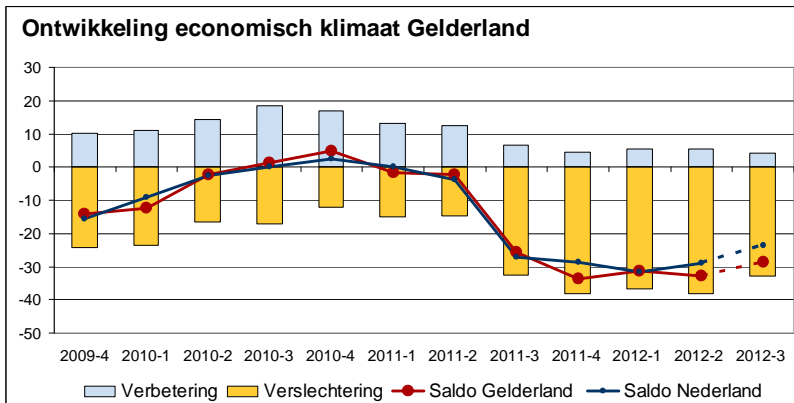

- saldoresultaten
- 25 of hoger
 - 10 tot 25
 - 0 tot 10
 - 10 tot 0
 - 25 tot -10
 - lager dan -25

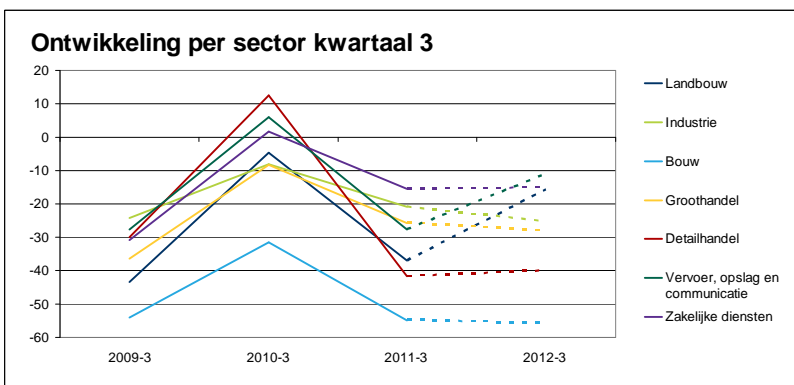
Economisch klimaat

Gelders bedrijfsleven somber over economisch klimaat

Het economisch klimaat is verslechterd in het tweede kwartaal van 2012. Per saldo zag 33% van de Gelderse ondernemers het economisch klimaat verslechteren. Hiermee scoren zij lager dan het landelijke gemiddelde (-29%). Het bedrijfsleven verwacht in het derde kwartaal een lichte verbetering van het economisch klimaat. Van een structureel herstel is echter nog geen sprake.

De stemming van het bedrijfsleven ten aanzien van het economisch klimaat is historisch gezien erg negatief.

De lichte verbetering van het economisch klimaat komt vooral voor rekening van de landbouw en de transportsector. De bouw en de detailhandel zijn sectoren die nog zeer somber zijn (saldo respectievelijk -56% en -40%).

Indicatoren: Economisch klimaat | Omzet | Export | Personeelssterkte | Investerings | Winstgevendheid

Beoordeling omzet

Derde kwartaal 2010

Derde kwartaal 2011

Derde kwartaal 2012 (verwachting)

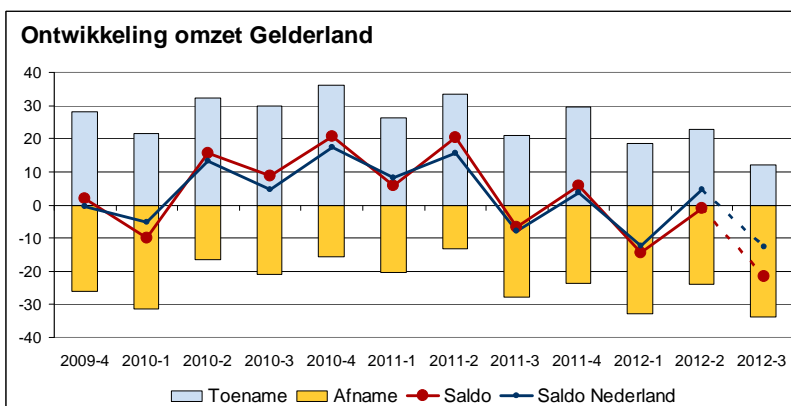

saldoresultaten

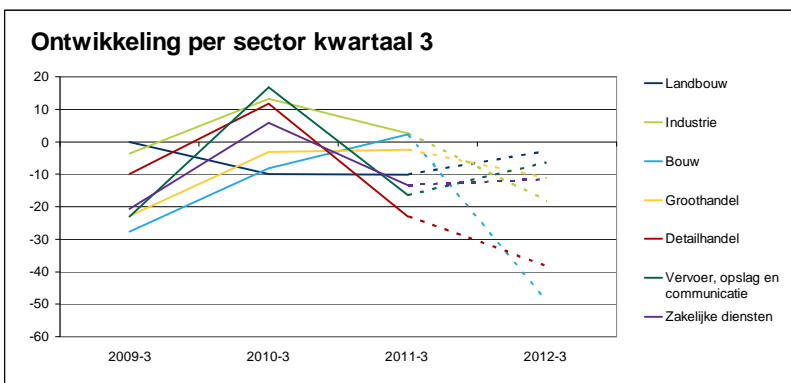
- 25 of hoger
- 10 tot 25
- 0 tot 10
- -10 tot 0
- -25 tot -10
- lager dan -25

Omzet
Negatieve omzetverwachting

In het tweede kwartaal van 2012 is sprake van een licht omzetherstel. De verwachtingen voor het derde kwartaal zijn negatief. Het bedrijfsleven houdt rekening met dalende omzetten. Uit de historie blijkt dat het derde kwartaal sowieso een daling kent.

In het tweede kwartaal was de omzet per saldo licht negatief. 23% van de Gelderse bedrijven heeft de omzet zien toenemen, 24% meldt een omzetzdaling (saldo -1%). Dit is een lichte verbetering in vergelijking met het omzetresultaat in het eerste kwartaal. Landelijk is de omzetontwikkeling positief (saldo 5%). Voor het derde kwartaal verwacht het bedrijfsleven een afname van de omzet. Het Gelderse bedrijfsleven is pessimistischer dan collega's elders in het land.

De landbouw, de transportsector en de zakelijke dienstverlening zijn positiever dan vorig jaar in hun omzetverwachtingen. In de overige sectoren zijn de verwachtingen duidelijk lager dan in dezelfde periode van 2011. De bouwnijverheid spant de kroon. Hier komt het saldo uit op -49%. Ook de detailhandel (saldo -38%) heeft het moeilijk. Deze sector heeft nog altijd veel last van het lage consumentenvertrouwen.

Indicatoren: Economisch klimaat | Omzet | **Export** | Personeelssterkte | Investerings | Winstgevendheid

Beoordeling export

Derde kwartaal 2010

Derde kwartaal 2011

Derde kwartaal 2012 (verwachting)

saldoresultaten

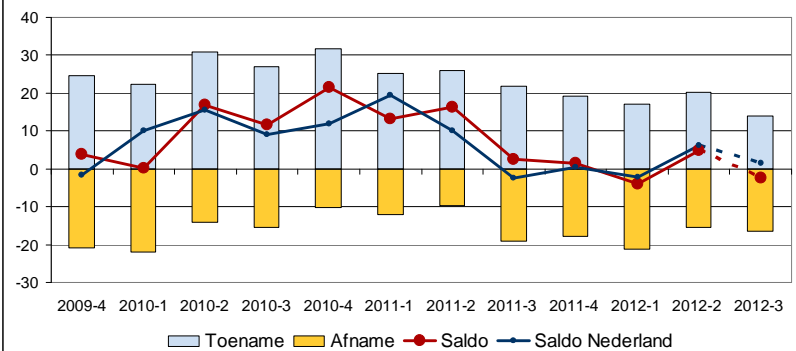
- 25 of hoger
- 10 tot 25
- 0 tot 10
- 10 tot 0
- 25 tot -10
- lager dan -25

Export

Lichte toename export

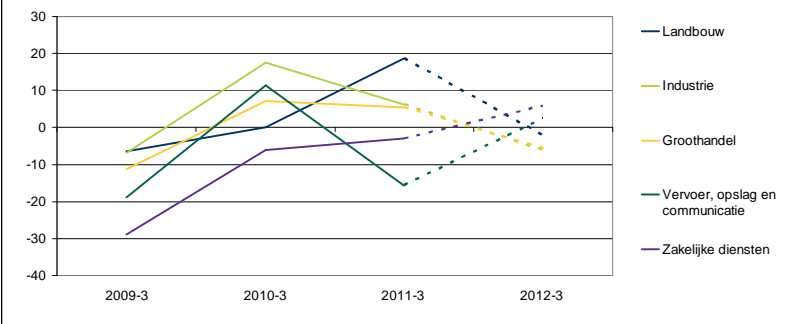
De export is de motor van onze economie. Nederland is het vijfde exportland in de wereld, een derde van ons inkomen wordt verdiend in het buitenland. Het is dan ook positief dat na de exportdaling in het eerste kwartaal deze in het tweede kwartaal weer is toegenomen.

Ontwikkeling export Gelderland

Ruim 20% van de exporteurs heeft de buitenlandse omzet zien toenemen. 15% meldt een exportdaling (saldo 5%). De exportresultaten van het Gelderse bedrijfsleven zijn in lijn met het landelijke beeld. Voor het derde kwartaal zijn de exporterende in Gelderland actieve bedrijven minder positief gestemd. Het aandeel bedrijven dat rekening houdt met een exportdaling is hoger dan het aandeel dat een toename van de export verwacht.

Ontwikkeling per sector kwartaal 3

Kijkend naar de verschillende sectoren dan valt de zakelijke dienstverlening en de transportsector in positieve zin op. Eerstgenoemde gaat ervan uit in het derde kwartaal van 2012 meer diensten in de het buitenland af te zetten dan in dezelfde periode in 2011. Ook de transportsector houdt rekening met een hogere export. In de overige sectoren zal de export naar verwachting dalen. Het sterkst in de industriële sector. Dit is zorgelijk, immers het leeuwendeel van de export komt voor rekening van deze sector.

Indicatoren: Economisch klimaat | Omzet | Export | **Personeelssterkte** | Investeringen | Winstgevendheid

Beoordeling personeelssterkte

Derde kwartaal 2010

Derde kwartaal 2011

Derde kwartaal 2012 (verwachting)

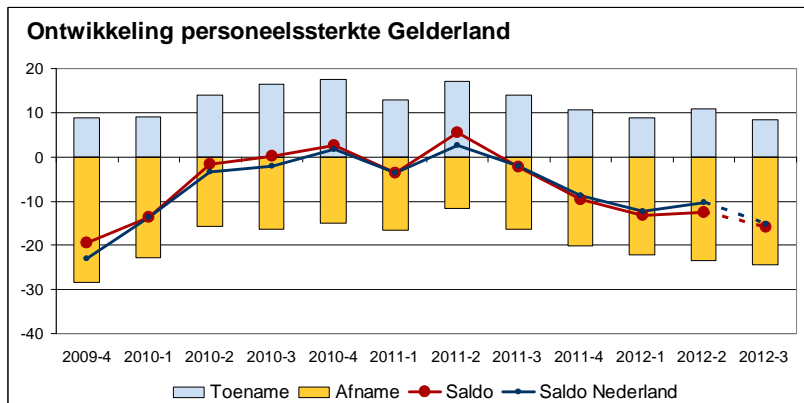
saldoresultaten

- 25 of hoger
- 10 tot 25
- 0 tot 10
- -10 tot 0
- -25 tot -10
- lager dan -25

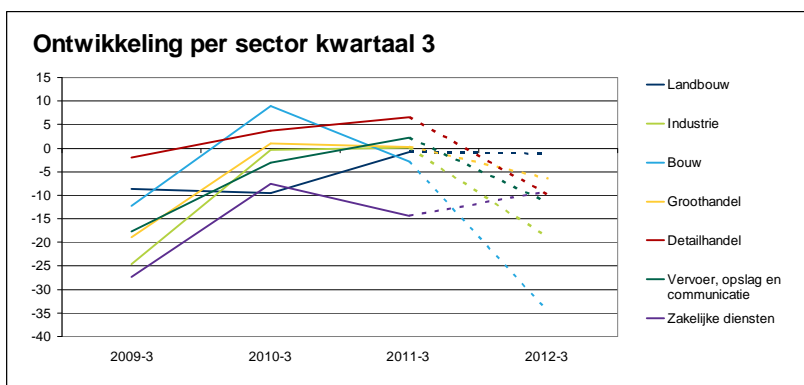
Personeelssterkte

Werkloosheid loopt verder op

In het tweede kwartaal lijkt de bodem bereikt te zijn als het op de ontwikkeling van de personeelssterkte in Gelderland aankomt. Het negatieve saldo van -13% was iets minder negatief dan het eerste kwartaal. Echter voor het derde kwartaal verwacht bijna een kwart van de Gelderse ondernemers dat verder ingekrompen moet worden op het personeel.

Uit de beoordeling van de personeelssterkte (zie linker kolom) is de verwachting dat de werkgelegenheid in alle provincies zal afnemen. Het gemiddelde saldo van Nederland komt dan ook redelijk overeen met die van Gelderland.

Alle sectoren hebben het zwaar als het op de personeelssterkte aankomt. Overal is de verwachting dat deze per saldo gaat afnemen. In de sector bouw zijn de personeelsverwachtingen het meest negatief. Per saldo verwacht ruim één derde te gaan inkrimpen op het personeel. Daarmee wordt deze toch al in zwaar weer verkerende sector verder hard getroffen.

Indicatoren: Economisch klimaat | Omzet | Export | Personeelssterkte | **Investerings** | Winstgevendheid

Verwachting investeringen

Derde kwartaal 2010

Derde kwartaal 2011

Derde kwartaal 2012

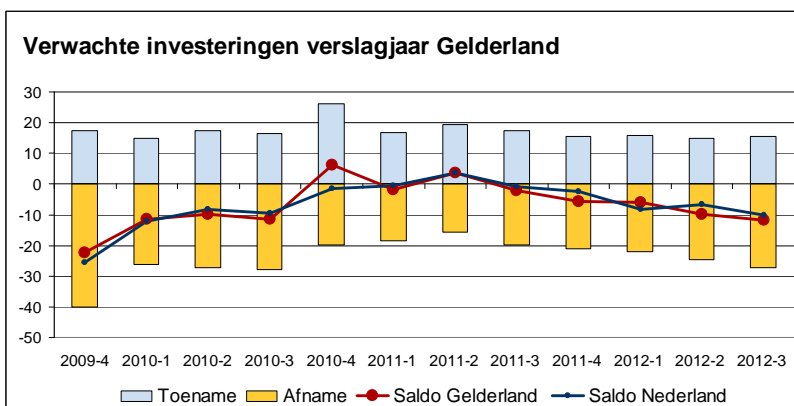
saldoresultaten

- 25 of hoger
- 10 tot 25
- 0 tot 10
- -10 tot 0
- -25 tot -10
- lager dan -25

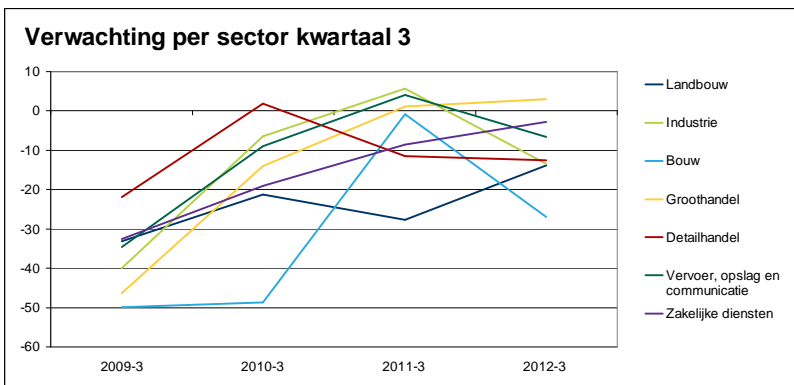
Investerings

Investerings krimpen verder

In het tweede kwartaal van 2012 zagen de ondernemers in Gelderland de investeringen per saldo met 10% dalen. 15% zag deze toenemen en 25% zag deze dalen. Voor het derde kwartaal is een verdere lichte afname voorzien.

Zo is de verwachting dat wederom 15% de investeringen zal opschroeven, terwijl 27% deze zal zien dalen. Per saldo betekent dit dat de investeringen in Gelderland met 12% gaan dalen.

Bijna alle sectoren hebben met deze negatieve investeringsdrang te maken. Alleen de sector groothandel onttrekt zich aan deze malaise. De sector die het zwaarst getroffen wordt, is de bouw. Hier is de verwachting dat de investeringen met 27% dalen. Verder hebben de sectoren landbouw, industrie en de detailhandel het ook zwaar.

Indicatoren: Economisch klimaat | Omzet | Export | Personeelssterkte | Investeringen | **Winstgevendheid**

Beoordeling winstgevendheid

Tweede kwartaal 2010

Tweede kwartaal 2011

Tweede kwartaal 2012

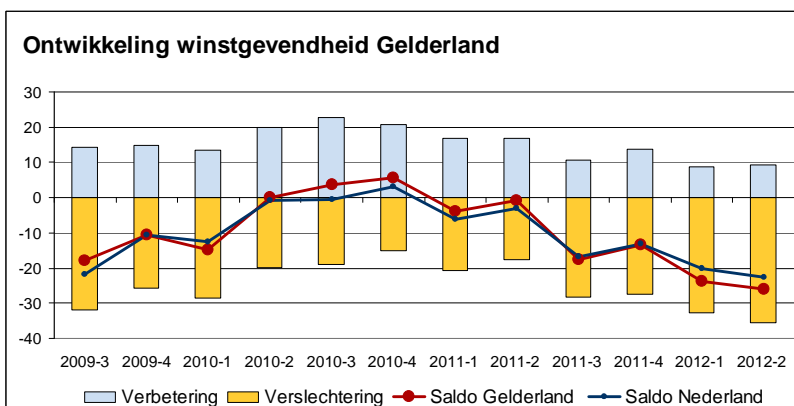
saldoresultaten

- 25 of hoger
- 10 tot 25
- 0 tot 10
- -10 tot 0
- -25 tot -10
- lager dan -25

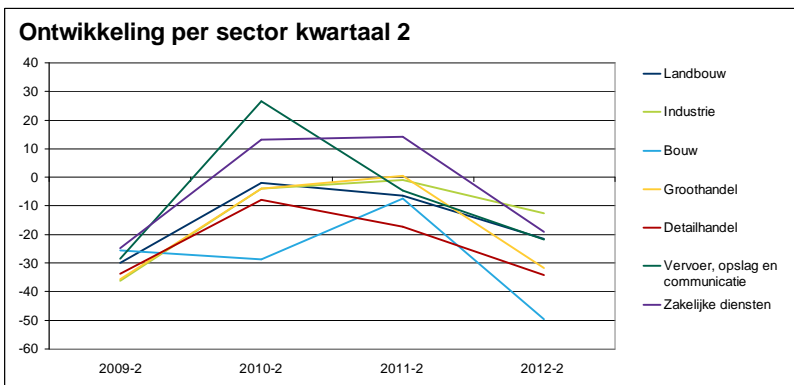
Winstgevendheid

Bedrijven in Gelderland hebben het zwaar

Wat winstgevendheid betreft hebben de ondernemers in de provincie Gelderland het zwaar. Dit is geen verrassing gezien de indicatoren die in het rood staan. De ontwikkeling van de winstgevendheid ligt onder die van Nederland als totaal.

In het tweede kwartaal zag 9% van de ondernemers de winstgevendheid verbeteren. Daartegenover staat dat 35% deze zag verslechteren. Na een korte opleving in het vierde kwartaal van vorig jaar zakt deze dus verder weg.

Alle sectoren hebben het in Gelderland moeilijk. Dit blijkt uit het feit dat geen enkele sector winstgevend is volgens de ondernemers. De saldi geven de ernst aan. De sector die het het minst slecht doet wat winstgevendheid betreft, is de industrie (-13%). Redelijk dramatisch gaat het in de bouw. Hier geeft per saldo de helft van de ondernemers aan dat er geen winst gemaakt wordt.

Kamer van Koophandel. Wie vraagt komt verder.
www.kvk.nl

COEN | Conjunctuurenquête Nederland
een samenwerking tussen CBS, de Kamer van Koophandel, EIB, MKB-Nederland en VNO-NCW